

Høringsinnspill: «Forslag til endringer i lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova)»

Lenge har kultursektoren ønsket og etterspurt en kulturlov som er så sterk og tydelig at den blir et reelt styringsverktøy og et grunnlag for å utvikle kulturpolitikk i kommunal, regional og nasjonal forvaltning. Danse- og teatersentrum ønsker en kulturpolitikk som aktivt anerkjenner kunst og kultur som ytringer i samfunnet, og som tilrettelegger for et fritt og uavhengig kulturliv, en kulturpolitikk som er sikret ved lov uavhengig av hvilken vei den politiske vinden måtte blåse. Vi ønsker oss en nasjonal kulturpolitikk hvor alle forvaltningsområdene tar sitt delte ansvar for kulturlivet lokalt, regional og nasjonalt.

For scenekunstheltet er det lite bevisst tenkning rundt et slikt felles ansvar. Det er i stor grad de nasjonale myndighetene som tar ansvar for utviklingen av scenekunstopolitikken, og vi etterspør mer aktive fylker og kommuner som kan styrke regionale og lokale scenekunstopaktører. Vi trenger derfor en kulturlov som tydeliggjør ansvaret i alle forvaltningsledd, og et lovverk som er et reelt styringsverktøy for kultur som politikkområde. Vi trenger også aktive kulturpolitikere som er engasjerte i og bevisste om kulturlivet i sine valgkretser, og at kulturfaglig kunnskap er grunnlaget for å forvalte kulturlivet, på alle forvaltningsnivåer.

Slik lovforslaget til en ny kulturlov fremstår nå, er det på god vei til å nå disse målsettingene, ved å styrke formålsbestemmelsene i henhold til infrastrukturkravet i Grunnloven og lovfesting av armlengdes avstand-prinsippet, og styrking av kommunal planlegging. Kultur- og likestillingsdepartementet kunne gått lengre på flere punkter, for eksempel gjennom å lovfeste en egen kulturplan for alle kommuner. Vi mener også at det er behov for mer forskning på hvordan armlengdes avstand-prinsippet blir forstått og forvaltet. Derfor etterspør vi mer forskning som en del av implementeringen av loven, samt en veileder til loven som styrker forståelsen og forpliktelsen som ligger i lovformuleringene. Dette inkluderer spørsmål som: Hva legger man i relevant kulturfaglig kompetanse, og hva betyr å tilrettelegge for et bredt spekter av kulturvirksomhet? Et bredt spekter av kulturvirksomhet innebærer et mangfold av kunst- og kulturuttrykk, dette må gjenspeiles i forvaltningen. DTS er en organisasjon som har som formål å fremme norsk scenekunst, og vi anser derfor scenekunst som en helt sentral del av formålet til loven.

Dette er Danse- og teatersentrums tilbakemeldinger:

Høringsnotatet foreslår:

1. En presisert formålsbestemmelse som forankrer myndighetenes ansvar på kulturfeltet i "infrastrukturkravet", jf. Grl. § 100 sjette ledd.

Danse- og teatersentrum støtter Kultur- og likestillingsdepartementet om at kulturlovens formålsbestemmelse utformes slik at lovformålet knyttes uttrykkelig til Grunnlovens infrastrukturkrav.

Vi mener dette vil styrke vernet av kunst og kultur som ytringer, forståelsen av slike ytringer i samfunnet som en likestilt og vesentlig del av en offentlig og åpen samtale, og videre at disse ytringene er viktige for demokratiet som helhet. I tillegg vil en styrket formålsbestemmelse

tydeliggjøre myndighetenes forpliktelser om å legge til rette for en god infrastruktur for kunst- og kulturfeltet gjennom en aktiv kulturpolitikk.

2. En todelt lovfesting av armlengdesprinsippet, både i formålsparagrafen og gjennom en ny bestemmelse som vil gjelde der konkrete beslutninger i hovedsak skal fattes på bakgrunn av kunstnerisk eller kulturfaglig skjønn.

Danse- og teatersentrum støtter Kultur- og likestillingsdepartementets lovfesting av armlengdes avstand-prinsippet. Løsningen med en todelt lovfesting av armlengdes avstand-prinsippet er god. Vi støtter både grepet med å henvise til begrepet i formålsparagrafen og den bindende rettsregel s§ 2 a i kulturloven som lovfester at kunstneriske og kulturfaglige beslutninger skal gjøres av personer eller aktører med relevant fagkompetanse, og at politiske myndigheter ikke kan overprøve eller instruere innholdet.

Henvise til armlengdes avstand-prinsippet i formålsparagrafen og forståelsen av begrepet:

Departementet diskuterer i sitt høringsutkast hvor grenseoppgangene går mellom kulturpolitisk styring og kunstnerisk autonomi. Dette er en vanskelig debatt. Det er viktig med tydelige mål for kulturpolitikken, og vi trenger aktive og engasjerte kulturpolitikere som bevilger og iverksetter tiltak og virkemidler for å oppfylle kulturlovens bestemmelser, men styringen må etter vårt syn være overordnet, og ikke gripe inn i eller styre det kunstneriske og kulturelle innholdet. Vi synes departementet gjør gode refleksjoner i sitt høringsutkast, men ser det som helt nødvendig med både mer forskning og en veileder for å følge opp arbeidet med å implementere forståelsen av begrepet. Armlengdes avstand-prinsippet blir stadig diskutert i kultursektoren, og selv om man henviser til begrepet i formålsparagrafen, så er nok forståelsen av prinsippet fortsatt ulik.

Departementet ber om innspill i sitt høringsinnspill, men Danse- og teatersentrum mener at for virkelig å få oversikt over hvordan prinsippet blir forstått og forvaltet, burde Kultur- og likestillingsdepartementet igangsette en undersøkelse om hvordan armlengdes avstand-prinsippet fungerer i praksis i norsk kunst- og kulturliv. Dette var også et av forslagene til Ytringsfrihetskommisjonen. Danse- og teatersentrum støtter forslaget, og ber myndighetene som en oppfølging til implementeringen av den reviderte kulturloven, om å tilrettelegge for forskning på hvordan armlengdes avstand-prinsippet forvaltes både på statlig, regionalt og kommunalt nivå. Vi ber også om en undersøkelse av hvordan Norsk kulturfond og andre statlige tilskuddsordninger for kunstfeltet forvalter sitt oppdrag ut fra politisk målstyring. En sentral del av et slikt forskningsprosjekt bør være rettet mot kunstfeltet selv, og undersøke hvordan kulturinstitusjonene og kunstnere påvirkes av kulturpolitikken forvaltning sett i forhold til politiske mål. I etterkant av dette bør det utvikles en veileder for kultursektoren og myndighetene som synliggjør grenseoppgangen for å utvikle en felles praksis.

Lovfesting av at kunstneriske og kulturfaglige beslutninger skal gjøres av personer eller aktører med relevant fagkompetanse

En slik lovbestemmelse vil i større grad kunne styrke kultur som fagområde, særlig i regional og kommunal forvaltning, og er derfor et godt grep. Men etter vårt syn er det en svakhet ved lovforslaget at det ikke defineres i større grad hva man anser som «relevant fagkompetanse». Det vil være viktig at lovforslaget, eller en veileder utdypet dette og knytter det til lovens formål. Den relevante fagkompetansen må kunne bygge under å forvalte lovens formål, nemlig å tilrettelegge for et bredt spekter av kulturvirksomhet. Og dette må inkludere kjennskap til hva som ligger i begrepet «bredt spekter» og innholdet i det. Herunder ligger for eksempel kjennskap til alle kunststartene, inkludert det vi er særlig opptatt av: scenekunst.

3. En bestemmelse om kommunal og fylkeskommunal planlegging på kulturfeltet.

Danse- og teatersentrum støtter Kultur- og likestillingsdepartementets lovfesting av planlegging av kulturfeltet i kommunal og regional forvaltning. Det er et godt grep for å styrke kultur som både som politikkområde og fagområde i lokal forvaltning. Men Kultur- og likestillingsdepartementet kunne gått lenger og lovfestet krav til en kulturplan, og heller funnet løsninger og fritak for små kommuner som på grunn av ressurser må være mer pragmatiske i tilnærming av planleggingen av sitt kulturliv. Departementet henviser selv til forskning som synliggjør at kommuner med kulturplaner bruker mer ressurser på kultur, og en lovfesting av en kulturplan vil styrke kultursektoren i hele landet. Det er et godt grep å lovfeste krav om status og utviklingsbehov for kulturfeltet, og en slik oversikt bør kontinuerlig evalueres og benyttes aktivt opp mot planarbeidet og strategier for kultursektoren.